

# TVŮRČÍ FOTOGRAFIE V PRAXI

II. DÍL

*Němcová Marie*

Jak tvůrčím způsobem využít

Kontrast Rytmus Perspektivu Prostorovost  
Barvy Tonalitu Ostrost Neostrost



# OBSAH

## Tvůrčí fotografie v praxi

### II. Díl

1	Obsah a forma obsahového sdělení	6
1.1	Obsah snímku	6
1.2	Forma obsahového sdělení	9
2	Fotografická úspornost neboli jednoduchost snímku	11
3	Fotografické techniky, podporující kreativitu snímku	14
3.1	Emocionální vyznění	15
3.2	Barvy	19
3.3	Monochromatické snímky	31
3.4	Sekvence barvy	36
3.5	Malování světlem - světelné graffity	42
4	Struktura a textura povrchu	44
5	Ostrost a tvůrčí neostrost	47
6	Tonalita	53
7	Rytmus	55
8	Kontrast	57

9	High key – světlá tonalita - ztráta kontrastu	62
10	Low-key - tmavá tonalita-silný kontrast	65
11	Černobílá fotografie	66
11.1	Průvodce černobílým světem	67
11.2	Převod do černobílé podoby	72
12	Zachycení pohybu	76
13	Perspektiva a prostor	82
13.1	Získání dojmu prostoru ve snímku	83
13.2	Plošný obraz	92
14	Různé formy tvůrčího vyjádření	94
14.1	Abstrakce	94
14.2	Chaos	96
14.3	Panorama	97
14.4	Fotografování ulice	99
14.5	Reportáž	101
14.6	Minipříběh a esej	106
14.7	Experimenty	112
14.8	Rám obrazu	113
15	Divák	121
16	Rukopis fotografa	124







*„Umělecké dílo je výrazem představivosti, nikoliv reprodukce reality.“*

*Henry Moore*

Dokumentární snímek zobrazuje realitu. Pokud chceme vytvořit „tvůrčí snímek“, vyžaduje jeho tvorba nápad. Samozřejmě, že by to měl být nápad, který snímek ozvláštří, dodá mu určité kouzlo, odlišnost, prostě něco, co zaujme, udiví nebo překvapí. Realizace nápadu vyžaduje využití různých fotografických technik, triků, avšak s tím, že původní obsah snímku ztrákní a posunou ho z čistě informativní roviny k tvůrčímu vyznění.

První díl knihy Tvůrčí fotografie v praxi se zabývá stavbou obrazové scény, kompozicí a osvětlením. Tato kniha je jejím druhým dílem, úzce na první díl navazuje a zabývá se využitím fotografických technik, které fotografický snímek dokáží nejen ozvláštřit, ale především podpořit jeho výtvarnou, emocionální nebo dějovou výpověď. Nápad a obsah snímku ztrákní vhodný kontrast, tonalita, nezvyklá barevnost, sekvence barvy, převedení do černobílé podoby, podpora textury, struktury. Můžeme nabídnout reportáž, minipříběh nebo esej. Jak tyto fotografické techniky využívat, aby posunuly snímek do tvůrčí podoby, nabízí tato kniha.



*„Co hledám není reálno ani nereálno,  
ale spíše něco mimovolného,  
tajemství instinktů lidské rasy.“*

*Amedeo Modigliani*

# 1 Obsah a forma obrazového sdělení

Fotografování je obrazové sdělení. Mělo by mít obsah, tedy myšlenku, kterou autor divákovi prostřednictvím fotografického obrazu předává. Divák nemusí vždy obsahu porozumět, může si ho vysvětlit zcela jinak. Důležité je, aby ho snímek zaujal, přemýšlel o něm nebo v něm vyvolal nějakou vzpomínku.

Důležitý není jen obsah, ale i forma, kterou obsah vyjádříme. Sdělení můžeme podat pouze jako informaci a pak hovoříme o dokumentární fotografii. Chceme-li se vyjádřit obrazem, měl by být formulován i myšlenkově. To však neznamená, že divákovi řekneme vše. Můžeme jen naznačit, nechat mu prostor pro jeho výklad.

## 1.1 Obsah snímku

Obsah snímku tvoří to důležité, co nás zaujalo a hodláme to divákovi sdělit prostřednictvím fotografického obrazu. Vnášíme to do snímku již při výběru prvků při zmáčknutí spouště nebo až v rámci úpravy v editoru počítače.

Obsah snímku změníme nejen změnou umístění hlavního motivu, ale také vložením dalšího prvku, zejména motivu vedlejšího, změnou tonality nebo barvy, jinou formou podání nebo úpravou v editoru počítače.

Někdy je obsah snímku zcela zřejmý, kdy víme o co šlo nebo nejasný, tajemný nebo jen naznačený. Tvůrčím vyjádřením může být u osoby její postoj, fáze pohybu, výraz, duševní rozpoložení, gesto, grimasa, atmosféra spolu s prostředím, ve kterém se osoba nachází. O takovém snímku musí divák více přemýšlet, ledacos si domýšlet. Ne vždy mu musí porozumět, může si ho vysvětlit zcela po svém. Důležité je, aby ho snímek zaujal a mohl o něm přemýšlet. Autora uchvátí dynamika a postoj skokana, ale divák hodnotí pouze skokanův výraz v obličeji. Podá-li snímek divákovi ihned odpověď, není tolik přitažlivý a divák se od něj přesune hned k dalšímu snímku. Avšak snímek s náznakem, nedopovězený, nutí diváka, aby se snažil pochopit smysl snímku.



*„Chci, aby divák vnesl do snímku vlastní perspektivu. Není vždy důležité, aby snímek vyzněl přesně tak, jak jsem to zamýšlela, otevřenou interpretaci mých děl jen podporuji, tedy pokud dává smysl.“*

*R. G. Leifsdottirová*





*Ve snímku, ve kterém je pouze muž a žena, stává se žena hlavním motivem, muž vedlejším. Samotná žena ve snímku, to by byl portrét. Muž však obsah snímku významně obohacuje, je v něm trochu napětí a intimity. Je na divákovi, aby si obsah snímku vysvětlil po svém.*

*Do dalšího snímku přibyl ještě jeden muž. Jeho obsah se rozšířil, není tak jednoznačný.*



## 1.2 Forma obrazového sdělení

Zvolená forma obrazového sdělení umožňuje nejen prezentaci snímku, ale může nabízet zajímavou atmosféru, podpořit obsah i celkovou harmonii. Můžeme ji vyjádřit nesčetnými způsoby, jejich kombinací, reálným nebo abstraktním podáním. Reálnou scénu představíme divákovi v černobílém nebo jednobarevném provedení, můžeme zvýraznit texturu nebo potlačíme pozadí. Jemný motiv předvedeme pomocí změkčovacího filtru nebo snížíme kontrast. Do obsahu snímku zasahuje i konečná podoba formátu snímku na výšku nebo šířku, s rámem nebo bez něj.

**Forma podání snímku by měla být tvůrčím nástrojem, který podpoří obsah snímku. Snímek může být černobílý, kontrastní, oválný nebo s rámem.**

Měli bychom si už při výběru snímku ujasnit, jakou formou jeho obsah předvedeme, zda je barevnost scény důležitá pro obsah snímku nebo se bez ní obejdeme. Pokud obsah snímku opřeme o tvary, linie, křivky nebo tonální vyznění, je vhodnější černobílé provedení snímku. Zejména sluší reportáži, neboť u ní jde hlavně o děj, kdežto barvy jdou trochu mimo obsah. Snímek je bez nich čitelnější a dějově údernější. Pokud je obsah snímku postaven na barevném účinku, barva je jasnou volbou. Ideální by bylo, kdyby naše kreativní představa byla podpořena úvahou, jakou formu prezentace snímku zvolíme. „**Každá fotografie je svár mezi formou a obsahem. Jedno vždy hrozí překrýt druhé. Mám nejraději, když obsah překovává formu.**“ Garry Winogrand.

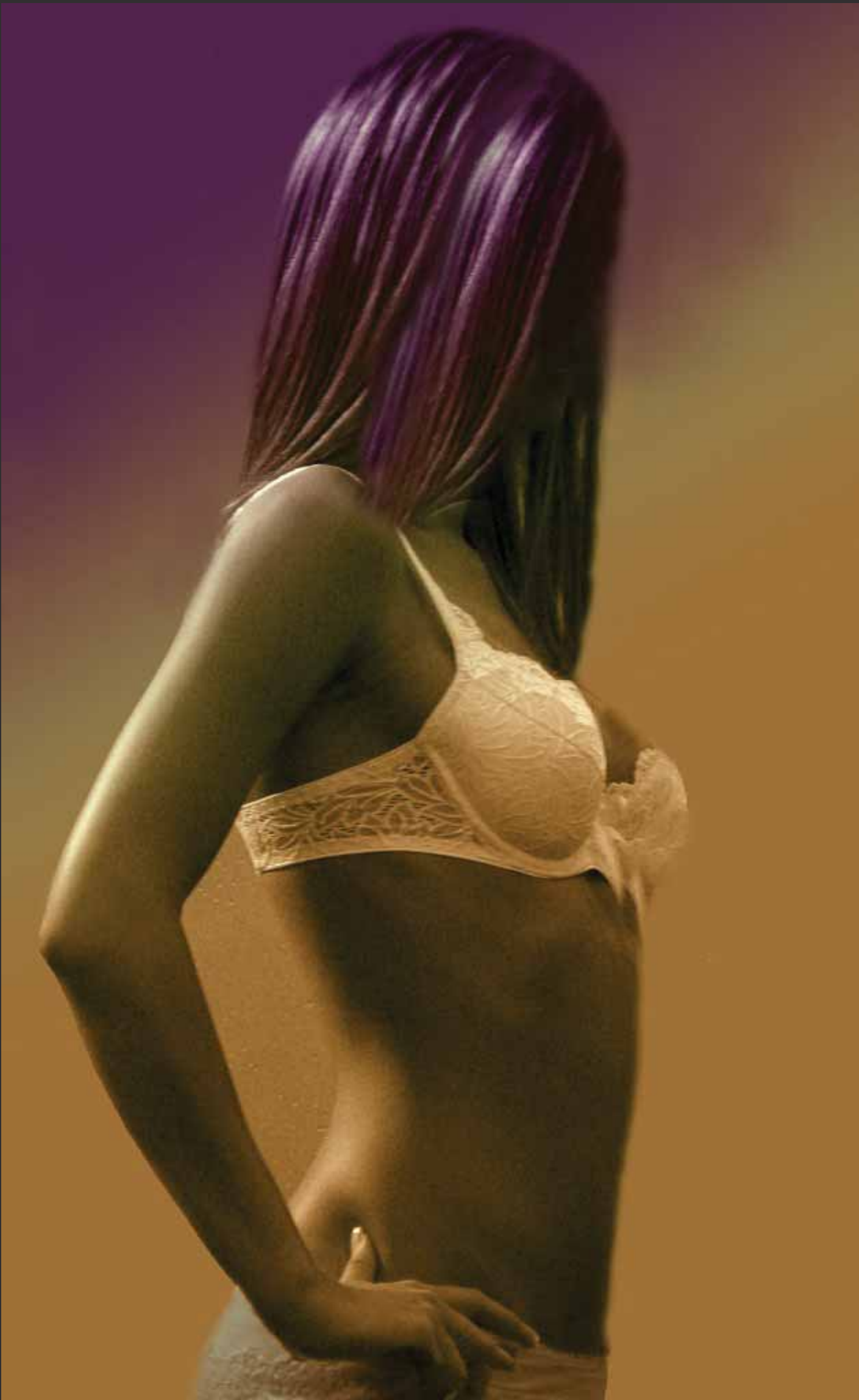
### **FOTOTIP**

***Při výběru formátu obrazu bychom měli počítat s tím, že s výlučným formátem se slučuje pouze výlučný obraz.***

*Na následující straně je výtvarně laděný snímek, jehož dvoubarevná forma nabízí nezvyklou atmosféru.*

*Hlavní motiv by měl být uvnitř rámu obrazu, neměl by se ho dotýkat, třeba loket. Ruka dole je těsně u rámu, větší odstup by byl vhodnější.*

*Na tmavém pozadí světlý motiv v teplých barvách dostatečně vyniká.*





## 2 Fotografická úspornost neboli jednoduchost snímku

Jsou fotografie, které působí velmi silně přesto, že jejich obsah lze zachytit jedním pohledem a to i ve velkém měřítku. To se nám podaří, když motiv "vytrhneme" ze svého prostředí nebo ho zdůrazníme a propůjčíme mu význam, který sám o sobě ani nemá. Někdy je jeho význam tím větší, čím bezvýznamnější se nám zdál před stisknutím spouště.

V jednoduchosti je krása, proto se nesnažíme zachytit realitu včetně všech doplňujících prvků a okolí v celé šíři. Oko to sice takto v reálu vidí, avšak na snímku je všechno jinak.

- ♦ **Ve skutečnosti vnímáme pouze osobu**, se kterou hovoříme a okolí jen okrajově nebo vůbec
- ♦ **V realitě je vše velké**, daleko od sebe, kdežto širokoúhlým objektivem celý obraz vyskládáme na snímek 10 x 15 cm
- ♦ **Fotoaparát vidí realitu jinak**, než naše oko. Na snímku vidíme osobu a větev stromu, které jí trčí z hlavy, i když je strom ve skutečnosti za osobou dvacet metrů. Teleobjektiv „zmáčkne“ realitu k sobě, mění linie, proporce, vidění perspektivy.
- ♦ **Mezi zmáčknutím spouště a viděním reality je malý časový rozdíl**, který může způsobit, že vidíme skokana o tyči, jak se odrazil a letí vzduchem. Avšak na snímku se objeví už dole ve vodorovné poloze.

*Platon viděl krásu v proporcích, harmonii a v jednotě.*

*Aristoteles viděl krásu v řádu, symetrii a určitosti.*

*Kant chápal krásu jako odměnu, pro kterou si v běžném životě uděláme čas, abychom se obohatili v emocionálním, smyslovém a intelektuálním směru.*

**Je třeba „fotograficky vidět“ a umět nacházet fotografickou zkratku.** Čím je obraz jednodušší, tím je působivější. Je vhodnější nabídnout diskrétní půvab bohatství detailů, než fotografii, která je plná detailů, které často rozměňují obsah snímku. Pokud je ve snímku množství prvků a členitých ploch, rozptylují, odvádějí pozornost, ale také působí nepřehledně.

Dokážeme-li počet detailů vhodným způsobem vystupňovat, třeba na velkoplošném snímku, vznikne mezi nimi harmonie nebo dramatický kontrast a snímek se stane působivým.

Podobně bychom měli zacházet i s barvami a zvážit, kdy snímek vyžaduje pouze šepot barev a tvarů nebo naopak jejich křik. Mezi křiklavými barvami může být jedna, která převládá nebo se setkávají v obraze různobarevné plochy. S těmi bychom měli vždy šetřit. Jednoduchý by měl být nejen hlavní motiv, ale zejména pozadí a popředí, neboť přílišným množstvím detailů se stávají nepřehlednými. Zejména však odvádějí pozornost od obsahu snímku a tedy našeho záměru.

*„Fotoaparát je moje třetí oko, které mi pomáhá při vidění.“*

*Paul Theroux*

### **FOTOTIP**

- ***I jednoduchý snímek může nabídnout bohatý děj, neboť jednoduché je ve skutečnosti složité. A to zejména tehdy, pokud v jednoduchém snímku najdeme složitější obsah.***
- ***Z obrazu by měly být vyloučeny všechny prvky a plochy, které jsou pro obsah snímku podružné.***
- ***Snímek by měl být jednoduchý a přehledný, aby v něm divák mohl udržet svoji pozornost a zaujal ho. Jakmile překročíme „práh jednoduchosti“ snímek se stane „prostoduchým“, nic neříkajícím.***